

datum

6 maart 2025

kenmerk

2025.093

Betreft: Reactie op internetconsultatie **Wetsvoorstel nieuwe regels inzake huisvesting vergunninghouders**

Bij deze maakt de Woonbond graag gebruik om te reageren op de internetconsultatie **Wetsvoorstel nieuwe regels inzake huisvesting vergunninghouders**. De Woonbond vraagt aandacht voor de volgende aspecten:

- Vergroten aanbod sociale huurwoningen
- Beperkte druk huisvesting statushouders
- Onuitvoerbaarheid taakstelling huisvesting statushouders gemeenten
- Lage kansrijkheid huisvesting vergunninghouders ten gevolge van wetsvoorstel
- Structureel meer capaciteit benodigd voor asielopvang
- Verhoogde maatschappelijke kosten ten gevolge van wetsvoorstel

Vergroten aanbod sociale huurwoningen

Veel Nederlanders kunnen lastig een sociale huurwoning vinden en de wachttijden zijn fors opgelopen voor een sociale huurwoning. De beste oplossing hiervoor is het aanbod aan sociale huurwoningen met grote ambitie fors te verhogen. De Woonbond wil dat er daarom landelijk gemiddeld 40% van alle nieuwbouw woningen sociale huur is en de sloop, verkoop en liberalisatie van sociale huurwoningen fors beperken, dan kunnen de wachtlijsten echt omlaag. Voor alle doelgroepen: of het nou jongeren, ouderen, kwetsbaren of vergunninghouders betreft.

Het is des te opmerkelijker dat het kabinet zelf, voorafgaand aan de opening van de internetconsultatie, voorstelt gemeenten ontheffingen aan te bieden voor hun plicht tot het bouwen van sociale huurwoningen. In de brief aan de Tweede Kamer (kenmerk 2024-0000914944¹) informeert minister Keijzer de Tweede Kamer over haar voornemen het besluit

¹ <https://open.overheid.nl/documenten/a6558828-8dfd-4130-89fc-0c83c86d7841/file>

regie op de volkshuisvesting dusdanig uit te werken dat alleen voor gemeenten die minder sociale huurwoningen hebben dan het landelijk gemiddelde er een plicht komt tot het bouwen van sociale huurwoningen. Deze plicht is er in het voorstel niet voor gemeenten met een bovengemiddeld aandeel sociale huurwoningen. Tevens wordt aangekondigd dat gemeenten die dan wél een plicht krijgen tot het bouwen van sociale huurwoningen aanspraak kunnen maken op ontheffingen op deze plicht.

Beperkte druk huisvesting statushouders

Begrijpelijkerwijs maken Nederlanders die lang moeten wachten op een woning zich zorgen over de invloed van andere groepen woningzoekenden op hun wachttijd. Om deze zorgen serieus te nemen dienen we de feitelijke invloed scherp in ogenschouw te nemen.

In de memorie van toelichting geeft het kabinet aan dat zij niet precies weet hoeveel statushouders met voorrang worden gehuisvest. Buitengewoon opmerkelijk, gegeven dat dit voorstel voorligt met juist dit als belangrijkste element – om de vermeende druk op de wachtlijsten te temperen – Wel geeft het kabinet diverse bronnen weer die wijzen op een beperkte druk vanuit de huidige voorrangssystemen, specifiek de Adviesraad Migratie (7,8% over de periode 2015-2019), het CBS (6% over 2021) en de Volkskrant (10% over 2022). Derhalve gaat in die bandbreedte gemiddeld 90% tot 94% van de woningen niet naar statushouders.

Dat in de toelichting slechts over 2024 wordt geschetst wat de taakstelling voor gemeenten betrof en niet voor een langere periode in relatie tot hoeveel mensen zijn gehuisvest in een sociale huurwoning geeft aan dat het voorstel in de huidige vorm te weinig feitelijke informatie bevat over de vermeende noodzaak van het voorstel in relatie tot de negatieve gevolgen van het voorstel.

Taakstelling gemeenten huisvesting statushouders

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat het kabinet later separaat een wetsvoorstel zal doen om de taakstelling die gemeenten hebben voor de huisvesting van statushouders af te schaffen. In die zin is het voorliggende wetsvoorstel onzorgvuldig daar er een juridische situatie wordt gecreëerd waarin gemeenten enerzijds wel een wettelijke plicht hebben tot het huisvesten van statushouders maar anderzijds de instrumenten om de doelgroep tijdig en adequaat te huisvesten bij wet wordt verboden. In die zin creëert het voorliggende wetsvoorstel een situatie waarbij gemeenten niet redelijkerwijs aan hun wettelijke verplichtingen kunnen voldoen. De vraag is derhalve gerechtvaardigd of het voorliggende wetsvoorstel in de relatie tussen Rijk en gemeenten de algemene beginselen van goed bestuur eerbiedigt.

Zeer beperkte mogelijkheden huisvesting voor vergunninghouder

In de memorie van toelichting schetst het kabinet de volgende mogelijkheden voor huisvesting voor de vergunninghouder:

- Huisvesting in sociale huurwoningen
- Huisvesting in particuliere huurwoningen
- Huisvesting via eigen netwerk
- Daklozen opvang

Bij deze mogelijkheden is de toelichting weinig realistisch over de kansrijkheid van deze mogelijkheden van huisvesting. Bij het opbouwen van wachttijd door vergunninghouders wordt

zelfs ironisch gerept dat dit “positief zou zijn voor het stimuleren van de maatschappelijke participatie”. Dat dit in de praktijk zal betekenen dat vergunninghouders zeer langdurig in een asielopvang wachttijd moeten opbouwen blijft hier onvermeld. Het is volstrekte lariekoek dat vergunninghouders maatschappelijk beter zullen participeren indien zijn tien jaar of langer wachttijd dienen op te bouwen in de asielopvang. Het verkrijgen van een status zou voor hen een nieuwe kans moeten zijn om hun leven vorm te geven en deel uit te maken van de samenleving. Goede huisvesting is daarbij essentieel.

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat het voorstel kan bijdragen aan de integratie van vergunninghouders. Gezien de kansrijkheid op huisvesting met de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is de kans hierop nihil.

Dat het kabinet bij de mogelijkheden tot huisvesting wijst op de daklozenopvang is in die zin pijnlijk. De opvang voor daklozen heeft niet ten doel tot het verschaffen van permanente huisvesting van welke doelgroep dan ook. De regering heeft een grondwettelijke taak tot het bieden van toereikende huisvesting, het aanbieden van de daklozenopvang in plaats van reguliere huisvesting dient als strijdig te worden gezien met de grondwettelijke taak van de regering en het recht op huisvesting zoals vastgelegd in diverse mensenrechtelijke verdragen en ook de aanpak van het Nationaal Actieplan Dakloosheid, waarin het principe wonen eerst heeft omarmd.

Gevolgen benodigde capaciteit asielopvang

In de afgelopen jaren is gebleken dat het niet mogelijk is afdoende structurele capaciteit te organiseren in de asielopvang. In de memorie van toelichting wordt de verwachting uitgesproken dat er vermoedelijk meer asielopvang nodig is ten gevolge van het voorstel. Eveneens wordt er gerept dat 10.000 vergunninghouders één dag langer in het COA te laten verblijven 75.000 euro kost. Wanneer deze berekening wordt doorgetrokken betreft dit bijna 300 miljoen euro op jaarbasis. Als een dergelijke groep jaren langer in de asielopvang verblijft, lopen de kosten derhalve in de vele miljarden euro's. Zelfs als de geclaimde maatregelen tot een lagere instroom van vergunninghouders wordt gerealiseerd is het voorspelbaar dat dit wetsvoorstel de kosten voor asielopvang met miljarden duurder maakt.

Maatschappelijke kosten voorstel

De Woonbond vindt het van belang dat de huisvesting van statushouders op dusdanige manier wordt georganiseerd dat, naast een menswaardige huisvesting van de mensen die het betreft, er ook rekening wordt gehouden met de maatschappelijke kosten voor de samenleving. Hierbij constateren we op de volgende elementen het volgende:

- De kans op succesvolle integratie en participatie: overwegende dat vergunninghouders een beperkte kans hebben op het vinden van adequate huisvesting ten gevolge van het voorstel zal hun integratie en maatschappelijke participatie negatief worden beïnvloed. Mogelijk zal er zodoende een hoger gebruik zijn van sociale zekerheid, zorgvoorzieningen en/of lagere deelname op de arbeidsmarkt. Het is dan ook aannemelijk dat op dit punt het voorstel zorgt voor hogere maatschappelijke kosten.
- De kosten van asielopvang: ten gevolge van het wetsvoorstel zal de uitstroom vanuit de asielopvang onder grote druk komen te staan. Het organiseren van structureel meer asielopvang is kostbaarder dan reguliere huisvesting. Het is dan ook aannemelijk dat op dit punt het voorstel zorgt voor hogere maatschappelijke kosten.

- De kosten van maatschappelijke opvang: ten gevolge van het wetsvoorstel wordt de aanspraak op maatschappelijke opvang vergroot. De regering wijst hier zelfs op als mogelijkheid voor huisvesting. Het onderbrengen van statushouders in de daklozenopvang is significant duurder dan reguliere huisvesting. Het is dan ook aannemelijk dat op dit punt het voorstel zorgt voor hogere maatschappelijke kosten.

Conclusie

In het wetsvoorstel wordt de noodzaak van het voorstel niet toereikend onderbouwd en is er weinig realisme over de negatieve, maatschappelijke gevolgen van het voorstel. De maatschappelijke kosten voor burgers zullen door het voorstel toenemen is het oordeel van de Woonbond. De Woonbond beveelt dan ook aan het voorstel in te trekken en daadkrachtiger volkshuisvestelijk beleid te voeren om de beschikbaarheid van sociale huurwoningen te vergroten. Alleen dat helpt Nederlanders die snakken naar een betaalbare woning.

Het voorstel draagt op deze manier slechts bij aan negatieve sentimenten over vergunninghouders, waarbij de Woonbond niet onvermeld wil laten dat deze mensen een verblijfsvergunningen hebben gekregen omdat tot het oordeel is gekomen dat zij elders niet veilig zijn. Het gaat hier om mensen. Mensen die hulp nodig hebben. Mensen die maar al te vaak worden gereduceerd tot aantallen “instroom”. De Woonbond wenst dat zij snel huurders worden zodat zij kunnen integreren en hun leven heropbouwen. Het voorstel ‘nieuwe regels inzake huisvesting vergunninghouders’ is niet alleen harteloos, maar ook zinloos.

Zeno Winkels

Algemeen directeur